

ARCHIV NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

KAREL JAVŮREK **(* 1815 – † 1909)**

Inventář osobního fondu

Časové rozmezí: 1819-1909 (1982)

Značka fondu: 83

Číslo evidenčního listu NAD: 62

Evidenční číslo inventáře: 180

Zpracovala: Jiřina Janišová, Lucie Večerníková

Místo: Praha 1994, 2019

Karel Javůrek (1815–1909)

Karel Javůrek se narodil 30. července 1815 v Praze jako syn továrníka, výrobce pentlí. Otce ale ztratil již v mladém věku. Jako dvacetiletý studoval nejprve rok ve Vídni u Josefa Danhausera, poté se vrátil do Prahy na Malířskou akademii. Z finančních důvodů si musel vedle studia přivydělávat kreslením. Jeho učitelem byl nejprve František Tkadlík, kterého později vystřídal nový ředitel Christian Ruben. Ten se stal Javůrkovi největším vzorem, pod jeho vedením maloval na akademii historické obrazy až do roku 1850, kdy odešel na dva roky do Antverp. Tam v té době působili Wappers, Teigmans a Versagern. V roce 1855 pak odjel společně s Jaroslavem Čermákem na roční stáž do dílny Thomase Coutura v Paříži. Pobytu v tomto městě využil i ke zdokonalování techniky kopírováním starých mistrů v Louvru a Palais du Luxembourg. Během padesátých let také pravidelně trávil letní měsíce v Drážďanech.

V následujících desetiletích Javůrek žil v Praze a až do pozdního věku tvořil historické malby, jejichž výběr každoročně prezentoval v Rudolfinu na výstavě Krasoumné jednoty. Na počátku 20. století byl považován za patriarchy české malířské obce a jednoho z nejpobulárnějších umělců. Současníci oceňovali jeho rozsáhlou tvorbu i vlastenectví a lásku k dějinám, neopomíjeli ale na druhou stranu ani to, že jeho styl ustrnul a po dlouhých šedesát let zůstal věrný zastaralému rubenovskému romantickému pojetí. Karel Javůrek zemřel 23. března 1909 v Praze.

Karel Javůrek patřil k velmi plodným malířům. Ve svých dílech zachytil téměř všechna období českých dějin. Podobně jako jeho současníci – Jaroslav Čermák, Antonín Lhota a Josef Vojtěch Hellich – se v mládí postavil proti dosavadním tradicím pěstovaným na pražské akademii. Proslavily ho především obrazy Loučení Husa s krajany (1846) a Černá země (1852). Na druhém z nich, původně nazvaném Spáleníště kostnické, zachycuje Jana z Chlumu a Václava z Dubé, jak sbírají zemi na místě, kde byl upálen Jan Hus. Inspirací byla báseň J. E. Vocela. Obraz byl oceňovaný v českých vlasteneckých kruzích, ale naopak si výběrem tématu vysloužil kritiku německého listu Bohemia. K dalším historickým obrazům patří: Smrt císaře Albrechta, Zatčení císaře Sigmunda, Zavraždění Svatopluka, Jan Lucemburský, Konec posledního Přemyslovce, Ladislav Pohrobek, Svatý Vojtěch, Vršovci, Bedřich Falcký aj. Maloval také oltářní obrazy a portréty.

Literatura

Mádl Boromejský Karel, Výbor obrazů Karla Javůrka, Nymburk 1910
Volavka Vojtěch, Česká kresba XIX. století, Praha 1949
Nový slovník československých výtvarných umělců (I. díl, A-K), Ostrava 1993
Nová encyklopedie českého výtvarného umění (I. díl, A-M), Praha 1995

Vývoj a dějiny archivního fondu

Fond Karla Javůrka (AA 2994) byl získán nákupem od Mileny Chmelové roku 1984, doplněn byl nákupem části pozůstalosti (AA 3573) v antikvariátu SIGNET s.r.o. v roce 1995. Fotografie (AA 2075) byly převedeny z oddělení Dokumentace NG.

Archivní charakteristika fondu

Písemná pozůstalost Karla Javůrka není příliš rozsáhlá. Její význam spočívá v přiblížení jednoho z představitelů historismu v malbě 19. století a zároveň současníka Mánesovy generace. Poměrně pestrý je soubor osobních dokladů, především se jedná o různá vysvědčení. Za pozornost

stojí průvodní dopis k cestě do Ruska podepsaný carem Alexandrem Nikolajevičem či diplom k udělení řádu „pro Ecclesia et Pontifice“, jež Karlu Javůrkovi udělil papež Lev XIII. roku 1902.

Korespondence zahrnuje pouze několik jednotlivin a dva větší soubory blahopřání. Mezi tisky najdeme životopisnou práci Jarmily Stehlíkové – Javorový list – která pojednává o životě a díle Karla Javůrka. Doplnění těchto informací může poskytnout soubor výstřižků z tehdejších dobových periodik, jako např. Lidových novin, Světozoru, Hlasu národa, Máje, Prager Tagblatt a mnoha dalších. Velmi cenné jsou rodinné fotografie, především rodinné portréty z druhé poloviny 19. století.

Záznam o uspořádání fondu a sestavení pomůcky

Inventář byl vytvořen v souladu se Zásadami pro zpracování osobních archivních fondů a pro psaní jejich inventářů, platných ve shodě s prováděcí vyhláškou č. 645 zákona č. 499/2004 Sb. O archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. V rámci vnitřní skartace byly vyřazeny pomocné obálky a desky. Fond zpracovala Jiřina Janišová v roce 1994 a doplnila Lucie Večerníková roku 2018. Je uložen pod přírůstkovými čísly AA 2075, AA 2994, AA 3573, AA 3664 a AA 3695.

Inv. č.	Obsah	Počet ks/ll	Časový rozsah	Př. č. AA	Č. kart.
Doklady – vlastní					
1	Lékařská zpráva (něm.)	2 ks	1819, 1902	3573	1
2	Vysvědčení o vyučení u Josefa Danhausera (něm.)	1 kus	1837	2994	1
3	Dekret z Malířské akademie o přijetí a imatrikulaci (něm.)	1 kus	1838	2994	1
4	Vysvědčení z Malířské akademie v Praze (něm.)	2 ks	1843, 1869	2994	1
5	Kvitanice za bydlení (hol.)	1 kus	1848	3573	1
6	Průkaz k zařazení do 17. setniny národní obrany	1 kus	1849	3573	1
7	Potvrzení o zápisu na královské akademii v Antverpách (franc.)	3 ks	1850-1851	2994	1
8	Vysvědčení zachovalosti (něm.)	1 kus	1852	3573	1
9	Účet za kresbu Oldřich a Božena (něm.)	1 kus	1853	3573	1
10	Policejní přihláška (něm.)	1 kus	1855	3573	1
11	Propustka do Musée impériaux, přiloženo povolení k malování v prostorách muzea (franc.)	2 ks	1855	2994	1
12	Propustka do Musée du Luxembourg (franc.)	1 kus	1856	2994	1
13	Průvodní list cara Alexandra Nikolajeviče k cestě do Ruska (rus.)	1 kus	1870	2994	1
14	Cestovní pas (něm.)	1 kus	1870	2994	1
15	Poslední vůle (něm.)	5 ks	1872-1905	3573	1
16	Účet za restaurování obrazů pražských primátorů	1 kus	1896	2994	1
17	Diplom o udělení kříže „pro Ecclesia et Pontifice“ (ital.), přiložen dopis Lva kardinála Skrbenského z Hříště	1 kus	1902	2994	27/02
18	Účet za pohřeb Karla Javůrka	1 kus	1909	3573	1
19	Úmrtní oznámení	1 kus	1909	2994, 3573	1
20	Průkaz Jednoty k dostavění hl. chrámu sv. Víta na hradě Pražském	1 kus	b. d.	2994	1

Korespondence rodinná

(adresát na druhém místě v nominativu)

21	Javůrek František (bratr) – Javůrek Karel Luhačovice, květen 1851 (něm.)	1 list	1851	2994	1
22	Jelínek Antonín (švagr) – Javůrek Karel Praha, 25. 5. 1851	1 list	1851	2994	1
23	Místodržitel v království Českém – Javůrková Zdeňka (dcera) Praha, 2. 3. 1902	1 list	1902	2994	1
Korespondence přijatá – jednotlivci					
24	Brynych Edvard Hradec Králové, 16. 5. 1901	1 list	1901	2994	1
25	Cikhardt J. Chýnov, 17. 2. 1865	1 list	1865	2994	1
26	Soubor blahopřání k narozeninám a narození syna (Jednota umělců výtvarných, Praesidium rady a magistrátu kr. hl. města Prahy (2x), V. Novotný, Osvěta, A. Randa, J. Schermaulová, Společnost vlasteneckých přátel umění, Spolek sv. Lukáše (velkoformátové ručně malované přání s pečeti) (2x), Z. Thun, Umělecká beseda v Praze)	14 ll	1887-1907	2994, 3573, 3664, 3695	1 27/02
27	Soubor kondolencí k úmrtí Karla Javůrka (Akademie umění v Praze, Coudenhove, H. Emingerová, K. Emingerová, Jednota umělců výtvarných, A. von Koller, F. Lobkowitz, J. V. Myslbek, Nakladatelské družstvo Máje, Národní rada česká, J. V. Novák, Praesidium rady a magistrátu kr. hl. města Prahy, J. A. Randa, Schermaul, V. J. Schoenborn, SVU Mánes, B. Thun, R. Tyršová, Umělecká beseda, A. Zeman)	23 ll	1909	3573	1
Korespondence přijatá – korporace					
28	Archeologický sbor Vocel Kutná Hora, 13. 8. 1878	1 list	1878	2994	1
29	Duchovnyj soubor kyjevskopečerské lávry Kijev, 9. 10. 1867 (rus.)	1 list	1867	2994	1
30	Městská rada Dvůr Králové Dvůr Králové, 8. 3. 1844 (něm.)	1 list	1844	2994	1

31	Městské museum pražské Praha, 12. 12. 1887 Praha, 20. 5. 1888 Praha, 4. 2. 1898	3 ll	1887-1898	2994	1
32	Rektorát České vysoké školy technické v Praze Praha, 15. 10. 1884	1 list	1884	3573	1
33	Spolek sv. Lukáše Praha, 12. 12. 1898	1 list	1898	3573	1
34	Výbor sboru pro zřízení českého národního divadla v Praze Praha, 17. 10. 1852 Praha, 8. 11. 1852	2 ll	1852	3573	1
35	Všeobecná zemská výstava 1891 v Praze, výbor pro retrospektivní výstavu Praha, listopad 1891 (poškozeno)	1 list	1891	3573	1

Korespondence odeslaná

36	Rektorát České vysoké školy technické v Praze Praha, 4. 3. 1885 (poškozeno)	2 ll	1885	3573	1
37	nezjištěný b. m., b. d. (navštívenka)	1 list	b. d.	3573	1
38	nezjištěná Dresden (Dražďany), 9. 7. 1830 (něm., poškozeno)	2 ll	1830	3753	1

Rukopisy

39	Zdenka Javůrková – vzpomínky na otce (zápisník)	1 kus	1909	3573	1
40	Rodokmen (na rubu úryvek z rodinné kroniky)	1 list	b. d.	3573	1
41	Hedvika Javůrková-Stehlíková – soupisy obrazů a skic K. Javůrka	4 ks	b. d.	2994	1

Výtvarné práce – vlastní

42	Skicáky	2 ks	b. d.	3573	1
43	Studijní skicář s předlohami	1 kus	b. d.	2994	1

Tisky

44	Díla Karla Javůrka, Nymburk 1910	1 kus	1910	3573	1
45	Stehlíková Jarmila, Javorový list, Praha 1982	2 ks	1982	3573	1
46	Tištěné reprodukce děl K. Javůrka	18 ks	b. d.	2994	1
47	Pozvánka k Františku Thunovi	1 kus	b. d.	2994	1

Výstřižky

48	Výstřižky k životu a dílu Karla Javůrka	89 ks	1870-1949, b. d.	3573	1 27/02
----	---	-------	---------------------	------	------------

Fotografie

49	Osobní (ateliéry: M. L. Winter, Praha; A. Žák & H. Rachota, Praha; I. Rachota, Praha; H. Eckert, Praha; J. Brandeis, Praha; J. Tomáš, Praha; Boreš & Preis, Sedlčany; Z. Reach, Praha)	27 ks	1861-1895, b. d.	2075, 2994, 3573	2
50	Album rodinných fotografií	1 kus	b. d.	3573	2
51	Rodinné fotografie (ateliéry: E. Kremann, Praha; A. L. Otto, Praha; Boreš & Preis, Sedlčany)	6 ks	b. d.	3573	2
52	Negativy s portréty K. Javůrka	7 ks	b. d.	3573	2
53	Fotografie díla	80 ks	1895, b. d.	2994	2

Varia

54	Navštívenka Karla Javůrka	1 kus	b. d.	3573	2
----	---------------------------	-------	-------	------	---

Tiráž

Karel Javůrek (1815–1909), soupis osobního fondu
časový rozsah fondu: 1819–1909 (1982)
počet evidenčních jednotek: 2 kartony + velké formáty
počet inventárních čísel: 54
rozsah v bm: 0,24 m
stav ke dni: 19. 11. 2018
jméno zpracovatele: Jiřina Janišová, Lucie Večerníková
číslo evidenčního listu NAD: 62
číslo evidenční pomůcky: 180
počet stran: 8
schválil dne: 30. 4. 2019 Mgr. Tomáš Hylmar
č. j.: 49/2019 – ANG